Boglár

kösöntyű

Alkotó	Michael Neustätter
Készítés ideje	17. század vége
Készítés helye	Brassó
Anyag	ezüst, drágakő
Technika	öntött, aranyozott, zománcozott
Méretek	magasság: 5,0 cm átmérő: 12,7 cm súly: 297,5 g
Leltári szám	60.57.1
Egyéb	Enyhén kisebb átmérőjű és súlyú, az esztergomi ékszerrel szinte megegyező Neustätter (Neustädter) mellboglárt őriz a budapesti Iparművészeti Múzeum látható (ltsz. 54.329.1)

Leírás

A boglár peremét sodrott, aranyozott drót koszorúzza, mely fölött egy kék színnel zománcozott, sarkain lekerekített mezőkre osztott sáv fut körbe, a mezőkben kör alakú formákban ülő, igazgyöngydíszítést idéző apró gömböcskékből kialakított rozettákkal. A mezők közeiben oroszlánmaszkot formázó fejjel „elrejtett” csavarok rögzítik a lemezt. A zománcozott sáv domborúan emelkedő középső mező alapjából boglárt idéző, nyolc áttört dísz emelkedik ki, melyek közeit a domborulatok sávjának mind az alsó, mind a felső részén az alsó sávban már megismert, ezen a részen azonban az alsóknál nagyobb, ezüst gömböcskék díszítik. A középső részt fent egy kiemelhetőre szerelt nagy méretű rozetta zárja le, melyet középen egy pompás, vörös színű drágakő koronáz, „szirmaiban” pedig felváltva vörös színű drágakövek és türkizek ülnek.

Az erdélyi szászok között “Heftel”-nek, nevezett mellboglárt, melyet Apor Péter tanúsága szerint (1736) a régi magyar nyelvben kesentyűnek (kösöntyűnek) neveztek a XVII. századi ötvösség egyik remekműve. Az egykor mind a városi polgárasszonyok mind a falusi nők körében is divatos ékszer a XIX. század második felétől-végétől inkább vidéki, falusi nők hordták öltözetük két darabja, hosszú köntösük és alatta a pruszlikjuk (prusztlikjuk) között elhelyezkedő, nagy méretű ékszert. Az erdélyi szász női boglárok mérete (nagysága), formája, sőt technikáinak számos eleme is (így például a számos boglárt díszítő sodronyzománc) a középkori egyházi és világi öltözetek palástjainak kialakítását idézi fel, illetve azok technikáiból építkezik. A századokon át aranyozott ezüstből készült boglár a XIX. században gyakorta már „csak” aranyozott rézből vagy sárgarézből készült.

Proveniencia

Ipolyi-gyűjtemény

